

Wat als eten een zorg wordt?

Expertisecentrum Dementie Paradox leidt zorgverleners op tot maaltijdcoach

- ▶ Mensen met dementie kampen met specifieke eetproblemen
- ▶ Opleiding maaltijdcoach moet vaardigheden en kennis vergroten

Jan COLLA

Eten speelt een essentiële rol in ieder mensenleven en dus ook in dat van personen met dementie. Voor hen en voor hun omgeving wordt eten bovendien vaak een zorg. „De nood aan kennis om op een goede manier daarmee om te gaan, is groot”, stelt het Expertisecentrum Dementie vast. Daarom start het regionale centrum Paradox een opleiding maaltijdcoach voor professionele zorgverleners.

„Het Expertisecentrum Dementie richt zich allereerst tot professionele hulpverleners, al zijn ook bijvoorbeeld mantelzorgers welkom”, zegt de Gentse coördinator Christian Verelst. „Wij proberen bruikbare info te geven over dementie in al haar aspecten. Voorts werken we aan bewustmaking. Dementie is geen taboe meer, maar er wordt wel nog te vaak in stereotypen gedacht en gesproken. Vooral de laatste fase van de ziekte komt in beeld, terwijl er veel meer facetten zijn. Voor ons gaat het niet om positieve beeldvorming, want dementie is nooit leuk. Wij

Mensen met dementie hebben vaak specifieke noden als het gaat over eten. © Jozefien Van Huffel

tonen een genuanceerd beeld.” Voorts geeft het Expertisecentrum advies. „Niet op medisch vlak, wel over hoe je kunt omgaan met dementie. Een vierde pijler is deskundigheidsbevordering, wat we doen via vorming, studiedagen en projecten.”

Zo'n nieuw project is maaltijdbegeleiding. „Om alle informatie over dat thema te bundelen, schreef ik in 2013 al het boek *Als eten een zorg wordt...*”, zegt Sabine Boerjan, dementie-expert bij Paradox. „Door dat boek werd ik veel gevraagd voor vormingen.

Daar bleek dat er op de werkvloer, in onder meer woonzorgcentra, weinig of geen aanspreekpunten zijn. Gespecialiseerde mensen zoals logopedisten zijn er vaak niet en verpleegkundigen of zorgkundigen hebben vandaag te weinig kennis over dat hele maaltijdgebeuren. Dat willen we opvangen met de vorming van maaltijdcoaches.”

Er zijn twee grote groepen problemen, legt Sabine Boerjan uit. „Personen met dementie krijgen vaak slikproblemen. Daarnaast zijn er de voedingsproble-

men die samenhangen met de symptomen van dementie. Mensen vergeten te eten of vergeten dat ze al gegeten hebben. We zien ook mensen die dingen als een mes en een vork niet meer als eetgerei herkennen en bijvoorbeeld met de handen gaan eten. Kun je hen dat weer aanleren? En als dat niet lukt, laat je hen dan toe de handen te gebruiken? Dergelijke interventies vergen kennis, maar ook bewustmaking van hoe je daar met een team en met de familie naar kijkt. Het voorbeeld van eten met de handen

roept bovendien ook ethische vragen op.”

Dementie is overigens een proces dat telkens nieuwe vraagstukken oproept. „In de laatste fase bijvoorbeeld krijgen mensen met dementie soms kunstmatig vocht en vloeibaar voedsel toegediend. Ook dat vraagt weer ondersteuning en advisering. Daarom is het zo belangrijk dat je iemand in huis hebt als coach, om kennis en attitudes door te geven”, zegt Sabine Boerjan.

De eerste opleiding tot maaltijdcoach bestaat uit twee cursusdagen. „De eerste dag focussen we op kennis, de tweede wordt een inleefdag in de praktijk. Na enkele maanden plannen we een opvolgessie, om ervaringen uit te wisselen en om alles op te volgen. Want een cursus is één ding, het echte werk begint pas als mensen met hun nieuwe bagage in hun organisatie aan de slag gaan. Hopelijk kunnen we niet alleen professionelen uit residentiële centra bereiken, maar ook mensen uit de thuiszorg. Twee op de drie mensen met dementie wonen immers thuis.”

De eerste opleiding vindt plaats op 28 april en 12 mei in de regio Gent. Bij voldoende belangstelling volgen nieuwe cursussen, eventueel ook op andere locaties.

Info: Expertisecentrum Dementie Paradox, Molenaarsstraat 34, 9000 Gent, 09 233 14 38, paradox@dementie.be, www.dementie.be/paradox.

Vlashekelaar en schaatsinstructeur

Vamos Vacatueros brengt het verhaal van arbeidsmigratie in de streek rond Kortrijk

Jozefien VAN HUFFEL

Een Roemeense arbeidster in Zwevegem, een Italiaanse pasta-technoloog in Roeselare, een Chinese vrouwelijke ingenieur in Gullegem. Samen met een aantal werkgevers dat een internationaal gezelschap tewerkstelt, getuigen ze op de website van *Vamos Vacatueros*. Met dat project wil de provincie West-Vlaanderen een meer genuanceerd beeld schetsen van arbeidsmigratie in het gebied rond Kortrijk, Waregem, Harelbeke en Roeselare.

Naast een tentoonstelling, die later langs bedrijven reist, en een toneelstuk omvat het project een kleinschalig onderzoek, uitgevoerd door Piet Creve van het Amsab-Instituut voor Sociale Geschiedenis, over de periode van 1960 tot vandaag. „Je weet alleen dat niet-Belgen hier economisch actief zijn als ze geregistreerd zijn als arbeidsmigrant”, zegt hij. „In 1960 bestond de Benelux al. Ik vond dus geen spoor van Nederlandse arbeidsmigranten, toen en nu een grote groep niet-Belgen in de regio, want zij hadden geen toelating nodig. Met de jaren geldt dat voor al maar meer nationaliteiten.”

Ongeschoolde arbeidsmigranten zijn en waren in de meerderheid, maar sommigen kwamen als directeur. © Vamos Vacatueros

Voor de periode tussen 1960 en 1976 vond Creve in Kortrijk wel een goede bron: de aanvragen van werkgevers om een buitenlandse werknemer aan te nemen. „Op basis daarvan besluiten we voorzichtig dat we enkele veronderstellingen over arbeidsmigratie moeten bijsturen”, zegt hij.

Zo kwamen bijvoorbeeld lang niet alle arbeidsmigranten terecht in de industrie. „Een kwart werkte bij kleinschalige bedrij-

ven of als huispersoneel”, zegt Piet Creve. „Het aantal mannen en vrouwen varieert ook sterk per nationaliteit. Aanvragen voor Noord-Afrikaanse werknemers gaan bijna uitsluitend over mannen, maar van de Spaanse arbeidsmigranten was vijftig procent vrouw. Het ging vooral om inwonende meiden.”

Creve stelde daarnaast vast dat de invloed van de arbeidsverdragen, de akkoorden die België na

Wereldoorlog II sloot met landen rond de Middellandse Zee om arbeidskrachten structureel in te voeren, minder groot is dan gedacht. „Dat bleek ook uit andere onderzoeken. In de bestudeerde regio kwamen er ondanks een verdrag met Turkije nauwelijks Turken werken, terwijl uit Marokko ook na de migratiestop in 1974 in groten getale mensen emigreerden. Toeristenvisa waren minstens even belangrijk als de verdragen. Een derde pijler waren arbeidsmigranten die na een tijd mensen uit hun netwerk naar hier haalden. Vandaag komen daar nieuwe wegen bij, zoals interimkantoren met een filiaal in Portugal of Roemenië en jobbeurzen in bepaalde landen.”

Uit de aanvragen blijkt ook dat er voor een brede waaier aan banen buitenlandse werknemers werden aangetrokken. „Verdwenen beroepen zoals vlashekelaars, Australische schaatsinstructeurs, fruitkeurders uit Marokko”, somt Creve op. „De meerderheid was misschien ongeschoold, maar soms ging het wel degelijk om een directeur.”

www.vamosvacatueros.be

Beweging.net leent fietsjes uit

Een kinderfiets lenen voor een jaar, dat is het idee achter de *Fietsbieb*, een project van Beweging.net in West-Vlaanderen. Ouders kunnen voorlopig in Brugge en Oostende terecht. Later volgen nog meer uitleenpunten met tweedehandsfietsen voor kinderen tot twaalf jaar.

Een fiets ontleen kost 20 euro voor een jaar. Wie zelf eerst een kinderfiets in goede staat aan de *Fietsbieb* schenkt, kan er gratis eentje lenen. Bij het ontleen wordt ook 20 euro waarborg aangerekend. Die krijgt u terug wanneer u de fiets weer inlevert. Wie een grotere fiets nodig heeft of een ander model of een hipper kleurtje wil, kan de ontleende fiets op elk moment inwisselen voor een ander exemplaar.

Onderhoud en herstelling gebeuren door vrijwilligers of via sociale tewerkstellingsprojecten. De *Fietsbieb* zoekt daarom nog gedreven vrijwilligers zowel als geschikte locaties voor andere uitleenpunten in de regio. (JC)

Meer weten? An Casteleyn, Fietsbieb Oostende, Nieuwpoortsteenweg 61-63, an.casteleyn@cm.be, 0476 81 38 23 of het Fietsbieb-secretariaat, Oude Burg 13, 8000 Brugge, 050 44 43 35, lien.deraes@beweging.net.